

Tartu Tervishoiu Kõrgkool – *de facto* 200 ja *de jure* 6 aastat tegevuse algusest

Anneli Kannus, Merle Varik – Tartu Tervishoiu Kõrgkool

Järjepidevust ja oma juurte teadmist on Eesti kultuuris alati oluliseks peetud. Tartu Tervishoiu Kõrgkooli juured ulatuvad aastasse 1811, kui professor Christian Friedrich Deutsch asutas ämmaemandate kooli Tartu Ülikooli sünnitusabikliiniku juurde. Eesmärgiks oli arendada sünnitusabi kättesaadavust Eesti maanaiste seas ning pärast 7kuulist õpet alustasid kooli lõpetajad tööd ämmaemandana. Et õpe oli koolis saksakeelne, siis lõpetas aastatel 1812–27 õpingud vaid 27 ämmaemandat (1).

1925. aasta detsembris alustas Eesti Õdede Ühingu eestvedamisel Tartu Ülikooli juures tegevust Õdede Kool. Koolielu arendajaks oli Eesti üks tolle aja silmapaistvamaid õdesid Anna Erma. Algul plaaniti õpetada ainult õdesid, kuid nõudlus tekkis ka ämmaemandate järele, mistõttu liideti 1930. aastal Õdede Kooliga seni sünnitusmaja juures asunud ämmaemandate kool. Seoses riigikorra muutustega nimetati 25. veebruaril 1941 kool Tartu Meditsiinikooliks ning 1944. aasta detsembrist Vabariiklikuks Tartu Meditsiiniliseks Keskkskooliks. Esimestel sõjajärgsetel aastatel oli koolis ainult kaks põhikohaga õpetajat, ülejäänud 36 pedagoogi töötas kohakaasluse alusel (2). Koolis õpetati meditsiiniõdesid, meditsiinilaborante, ämmaemandaid, velskreid, laborivelskreid, velskreid-akušööre, sanitaarvelskreid, proviisoriabisid ja mõned aastad ka hambaarste. Aastatel 1960–2005 kandis kool Tartu Meditsiinikooli nimetust ning 1992. aastal lõpetati vastuvõtt 8-klassilise kooli baasil.

Koos Taani õppejõududega alustati 1993. aastal euroopaliku õppekava koostamist õdedele ning õppejõudude koolitamise ja uute õppeainete ettevalmistamisega algas kooli elus tormilise arengu ajajärk. 1996/97. õppeaastal valiti meie kool kutsehariduse juhtõppeasutuseks õdede koolituse alal ning õpet hakati andma kutsekõrghariduse tasemel (1). Süstemaatilisele arendustööle aitas kaasa koostöös Maaailma Terviseorganisatsiooni Euroopa regiooni õenduse ja ämmaemanduse osakonnaga valminud „Õenduse ja ämmaemanduse arengustrategia aastateks 1999–2010”. Lähtudes tööandjate vajadusest, alustati uute õppekavade arendusega ka teistel meditsiinilistel erialadel.

Tartu Tervishoiu Kõrgkool on tegutsenud rakenduskõrgkoolina juriidiliselt 2005. aastast. Muutuse eelduseks oli kõikide õppekavade ja institutsionaalse akrediteerimise üliedukas läbimine. Kõrgkoolis õpib seitsme rakenduskõrghariduse õppekava järgi kokku 1100 üliõpilast. 100 õpilast nii Tartus kui ka Võrus õpib aga kolme kutsehariduse õppekava alusel (hooldustöötaja, lapsehoidja ja erakorralise meditsiini tehnik). Kõrgkool on korraldanud kõrghariduse omandamise võimaluse nii Tallinnas kui ka Paldiskis koostöös sealsete tervishoiuasutusega. Õdede ja ämmaemandate õppes tehakse koostööd Tallinna Tervishoiu Kõrgkooliga, et tagada Eestile vajalik arv nende alade spetsialiste. Radioloogiatehnikute, bioanalüütikute ja tervisekaitsespetsialistide õpe toimubki Eestis vaid Tartu Tervishoiu Kõrgkoolis. Praegu töötavad kõrgkoolis valdavalt õe, bioanalüü-

tiku, ämmaemanda, füsioterapeudi, tervisekaitsespetsialisti ja radioloogiatehniku erialase ettevalmistusega õppejõud. Lisaks tegutsevad õppejõududena oma ala tippspetsialistid Eesti tervishoiuasutustest. Õppejõude on kõrgkoolis 66, kellest 1/3 töötab kõrgkoolis osakoormuse ning tervishoiusüsteemis osakoormusega, selleks et säilitada parimaid praktilisi oskusi. Kõrgkoolis täiskohaga töötavad õppejõud on valdavalt magistrakraadiga, 2009. aastal kaitses doktoriväitekirja tollane tervisekaitse ja bioanalüütiku õppekavade juht Mare Remm teemal „*Geographic aspects of enterobiasis in Estonia*”. Järgmised kaitsmised on ootamas. Esimesed dotsentide ametikohad loodi koolis 2010. aastal.

Tartu Tervishoiu Kõrgkool ei ole keskendunud vaid auditoorsele õppetööle. Kõrgkool osaleb aktiivselt rahvusvahelistes ettevõtmistes, olles täieõiguslikuks liikmeks sellistes organisatsioonides nagu FINE (*The European Federation of Nurse Educators*); HENRE2 (*Higher Education Network for Radiography in Europe*); ENPHE (*European Network of Physiotherapy in Higher Education*) ja EURASHE (*European Association of Institution in Higher Education*). Koostöövõrgustikest aktiivseim tegevus toimub õendusvõrgustiku *Nordman Network* ja ämmaemandusvõrgustiku *Nordejordemodern – Midwife of the North* raames. Lisandunud on koostöö Euroopa bioanalüütikute ühenduse EPBSiga (*European Association for Professional in Biomedical Science*). Kõrgkool on juhtinud Euroopa Sotsiaalfondi projekte, et valmistada ette Eestile uusi ja vajalikke spetsialiste.

Tartu Tervishoiu Kõrgkooli õppejõud läbi kahe sajandi

Aastatel 2004–2006 koostati koostöös Sotsiaalministeeriumi, Tallinna Tervishoiu Kõrgkooli, Õdede Liidu jt koostööpartneritega õdede erialase koolituse õppekava, mille alusel toimub nüüdseks edukalt õppetöö riikliku koolitustellimuse alusel. Aastatel 2009–2012 veab kõrgkool koostöös Sotsiaalministeeriumi, suuremate tervishoiuasutuste ja ühingutega radioloogiatehnikute erialase koolituse õppekavade ettevalmistamise ning õppe korraldamise projekti RADEK, mis on rahastatud kõrgkoolide ja ettevõtete koostöö alameetmest. Lisaks on kõrgkool olnud aktiivne Erasmus programmi rakendaja, mida tunnustati „Koostöö Kuldõuna 2010“ tiitliga. Auhinda ning rahalist preemiat antakse välja kord aastas silmapaistvatele asutustele, kellel on väljapaistvad tulemused rahvusvahelises tegevuses ehk Tartu Tervishoiu Kõrgkooli puhul ämmaemanda, õe ja bioanalüütiku erialal aktiivne tegevus programmis „Nordplus Higher Education“, rahvusvaheline projektitöö ja aktiivne tegevus Erasmus programmis.

Just 200. sünnipäeva tähistamise eel kolis kõrgkool uude, Euroopa Liidu tõukeraha (meede: teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri ajakohastamine) ja Eesti riigi

toel valminud spetsiaalselt selleks otstarbeks ehitatud uude õppehoonesse. Praeguseni on kõrgkoolil tulnud tegutseda rendipindadel väga nappides tingimustes. Uue õppehoone sisustamine nii kontorimööbli kui ka uue õppeinventariga jätkub järgmise aasta alguseni. Esimest korda Baltimaades jõuame lahenduseni, mis enamikus Euroopa riikides ammu teostunud, kus radioloogiatehnikute õppeks luuakse eelkliinilise praktika õppeklass õppehoonesse. Koostöö TÜ kliinikumiga kindlasti ei katke, vaid pakub uusi väljakutseid ja võimalusi kõrgkoolile ja tervishoiuasutustele, võimaldades õppetööd senisest märksa eesmärgistatumalt korraldada ja pakkudes väljakutset praktikule.

Personal ja üliõpilased saavad mugava ja sõbralik töökeskkonna, kus sünergia tekkimiseks on loodud reaalsed võimalused. Töötajad, kelle ametikoht eeldab 8 tundi arvutiga töötamist, on paigutatud töötervishoiu nõuetele vastavatesse ruumidesse, kus mitu korda päevas on ka tegelikult võimalik suunata vaade kaugusesse. Õppehoone pool-keldrikorrusel olevad võimlemisruumid on nii õppetegevuses kui ka vabal ajal töötervishoiu eesmärkidest lähtuvalt personali ja üliõpilaste kasutuses. Üliõpilased saavad kõrgkooli süda-

messe paigutatud astmestikul koos olla õppe- ja puhkamise eesmärgil, nii õppejõududega kui ka omaette. Raamatukogu koos teabekeskusega võimaldab õppida-lugeda efektiivselt igal vabal minutil varahommikust hilisõhtuni. Maja planeerimisel on arvestatud päikese liikumise ja Eesti kliimast lähtuva vähese loomuliku valgusega. Maja astmelisus koos ühiselamust eemalduvate terrassidega jätab valguse alles nii ühiselamule kui ka õppehoonele. Terrassid omakorda võimaldavad rakendada õuesõpet. Kõrgkooli uus õppehoone on suitsuvaba. Kahjuks ei ole suitsuvabad veel kõik meie kõrgkooli liikmed, kuid kindlasti sammume selles suunas. Ühiselamu külge ehitatud õppehoone on meie oludes uudne lahendus, mis pakub võimaluse elada-õppida samas arengukeskkonnas. Selliseid lahendusi oleme näinud nii Põhja-Ameerikas kui ka Singapuris. Kõrgkool tegutseb intensiivselt ka ühiselamu renoveerimise alustamiseks juba 2012. aastal.

Tere tulemast tutvuma kõrgkooli tegemistega meie pika elu esimeses oma õppehoones!

KIRJANDUS

1. Tartu Tervishoiu Kõrgkool: 195. a juubeliraamat. Tartu: Tartu Tervishoiu Kõrgkool; 2006:2–4.
2. Sammud käänulisel teel. Eesti õenduse arengust 21. sajandini. Tartu: Eesti Õdede Liit, 2008:124–39.